Про царя Салтана, про сина його славного й
могутнього богатиря князя Гвідона Салтановича
та про прекрасну царівну Лебедицю

Під віконцем три сестри
Пряли пізньої пори.
"Якби я була цариця, —
Каже так одна дівиця, —
То сама на цілий світ
Наварила б я обід".
"Якби я була цариця, —
Каже так її сестриця, —
На весь світ сама-одна
Я б наткала полотна".
"Якби я була цариця, —
Третя мовила сестриця, —
Я б родила для царя
Молодця-богатиря".
Тільки вимовити вспіли —
Двері тихо зарипіли,
І до них заходить цар,
Того краю володар,
Бо якраз у ту хвилину
Він стояв побіля тину
І охоче слухав їх,
А молодшу — над усіх.
"Здрастуй, красная дівице, —
Він говорить, — будь цариця
І роди богатиря
Ти для мене, для царя!
Ви ж, голубоньки-сестриці,
Вибирайтеся з світлиці,
Їдьте з нами заразом
До царських моїх хором;

Буде з вас одна ткачиха,
Друга буде повариха".
В сіни вийшов цар-отець.
Всі поїхали в дворець.
Цар недовгий час збирався:
В той же вечір повінчався.
Бучно справили бенкет,
Випивали пиво й мед;
А потому чесні гості
На різьблене ліжко з кості
Вклали спати молодих
І лишили їх самих.
Плаче в кухні повариха,
А над кроснами ткачиха —
І нашіптують біду
На царицю молоду.
А цариця до світанку,
Справджуючи обіцянку,
З тої ночі понесла.
На той час війна була.
Цар надів військове вбрання
І цариці на прощання
Наказав поберегтись,
Злого лиха стерегтись.
Поки він в чужій країні
Вів походи безупинні,
Надійшов і час родин.
Сина Бог їм дав в аршин,
І цариця над малятком —
Мов орлиця над орлятком!
Шле з листом вона гінця,
Щоб потішити отця.
А ткачиха й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Загубить царицю хтять,

Перейнять гінця велять;
Шлють царю вони обмову –
Отаке брехливе слово:
"Народилось дитинча –
Не дівчатко, не хлопча,
Не пацюк, не жабенятко,
А невидане звірятко".
Як почув же цар-отець,
Що сказав йому гонець,
В гніві став він мудрувати
І гінця хотів скарати,
Та, отямившися враз,
Надіслав такий наказ:
"Ждать повернення мойого,
Не рішаючи нічого".
Їде царський посланець,
Приїжджає під кінець.
А ткачиха й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Переймають посланця,
Подають йому винця
І кладуть в його торбину
Зовсім іншу писанину.
І привіз гінець хмільний
В той же день наказ такий:
"Цар наказує негайно
В море кинути потайно,
Щоб про це не відав світ,
І царицю і приплід".
Що ж робити? До світлиці,
Пожурившись по цариці,
Царедворці всі ввійшли,
Шанування віддали,
Об'явили царську волю —
Їй та сину злую долю, —

Прочитали їй наказ,
І царицю в той же час
В бочку з сином посадили,
Засмолили, покотили
І пустили в окіян —
Так звелів, мов, цар Салтан.

В синім небі сяють зорі,
Плещуть хвилі в синім морі,
В небі темні хмари йдуть,
В морі бочку хвилі б'ють.
Наче бідна удовиця,
Плаче, б'ється в ній цариця,
І росте там цареня
Щогодини — не щодня.
Мати плаче та голосить...
А дитина хвилю просить:
"Хвиле, хвиленько морська!
Ти гульлива та швидка,
Ти хлюпочеш, де захочеш,
Ти морське каміння точиш,
Топиш берег ти землі,
Підіймаєш кораблі –
Не губи ти нашу долю,
Викинь нас на суходолі!"
І послухалась вона,
Хвиля вільна водяна, —
Бочку винесла легенько
І відлинула тихенько.
Чують мати й немовля,
Що під бочкою земля.
Хто ж із бочки їх дістане?
Бог невже на них не гляне?
Тут на ніжки звівся син,
В дно уперся тім'ям він

І напружив трохи м'язи.
"Як би нам отут відразу
Проробить собі вікно?"
Він сказав — і вибив дно.

Мати й син тепер на волі.
Бачать — горб в широкім полі,
Море синєє кругом,
Дуб зелений над горбом.
Син сказав: "Смачна вечеря
Нам згодилася б тепера".
Ломить він од дуба сук,
У тугий згинає лук,
Від хреста шнурок шовковий
Натягнув на лук дубовий,
Рівну гілочку зломив,
Стрілку легку загострив
І пішов пополювати,
Дичину роздобувати.

Лиш до моря підійшов —
Чує стогін... знов і знов...
Біля моря, бач, не тихо.
Глянув — бачить, в морі лихо:
Лебедиця в бурунах,
А над нею хижий птах.
Лебедиця знай хлюпоче,
Коршака прогнати хоче.
Він же кігті нагострив,
Дзьоб кривавий розтулив...
Та стріла як задзвеніла,
В шию птаха зачепила,
Він у море кров пролляв,
Диким криком заволав.
Лук царевич долі ронить,

А коршак у морі тоне,
Лебедиця дзьобом б'є,
Птаха хижого клює,
Розправляє білі крила,
Добиває злую силу —
Юнакові опісля
Так по-руськи промовля:
"Ой, царевичу вродливий,
Рятівниче мій сміливий!
Хоч з моєї ти вини
І лишивсь без дичини,
Хоч стрілу згубив ти в морі –
Не тужи, то все не горе.
Я за все це відслужу
І в біді допоможу.
Ти ж звільнив не лебедицю, —
Врятував з біди дівицю,
Не шуліку ти убив —
Чародія загубив.
Вік тебе я не забуду,
Знайдеш ти мене усюди.
А тепер назад вертай,
Не сумуй і спать лягай".

Полетіла лебедиця,
А царевич і цариця
День до ночі провели
Й натщесерце спать лягли.
Розімкнув царевич очі,
Відігнав примари ночі
І, не вірячи собі,
Бачить город на горбі,
Стіни з гострими зубцями,
А за стінами — все храми,
Світлі бані теремів

І святих монастирів.
Він мерщій царицю будить.
"Та хіба таке ще буде? —
Каже, — бач, які дива
Лебедиця витіва!"
Мати й син ідуть до міста.
Раптом дзвони урочисто
Їм назустріч загули,
Як вони лиш підійшли.
А кругом — народу повно;
Бога славить хор церковний;
В колимагах золотих
Пишний двір стрічає їх.
Всі їх голосно вітають
І царевича вінчають,
Щоб над містом славним тим
Був він князем молодим.
Серед города-столиці,
За порадою цариці,
Княжу шапку він прийняв
І Гвідоном зваться став.

Вітер в морі повіває
І кораблик підганяє;
Він біжить по бурунах
На роздутих парусах.
Корабельники юрбою
Гомонять поміж собою.
Що за диво? Острівець
Був пустий з кінця в кінець,
А тепер на ньому місто,
Біля моря — добра пристань,
Вартові з гармат гримлять,
Кораблю пристать велять.
Пристають до міста гості;

Князь Гвідон їх кличе в гості,
Їх годує й напува,
Каже їм такі слова:
"Чим ви, гості, торгували?
І куди ви прямували?"
"Ми були по всіх краях,
Пропливли по всіх морях,
Торгували соболями,
Чорнобурими лисами,
Сторгувалися як слід,
А тепер пливем на схід,
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана..."
Відмовляє князь купцям:
"Добра путь, панове, вам
По морях, по окіяну!
Славному царю Салтану
Передайте мій поклін".
Гості — далі в путь, а він
З берега услід за ними
Лине думами смутними.
З моря вітер повіва,
Лебедиця підплива.
"Здрастуй, князю мій вродливий!
Чом задумався журливо?
В море дивишся чому?" —
Каже так вона йому.
Сумно князь відповідає:
"Туга серце обіймає,
Бо до батька хочу я
Полетіти за моря".
Лебедиця каже біла:
"Що ж, коли вже закортіло
Полетіти за моря —
Обернись на комара".

Враз вона заплюскотіла,
Крильми воду шумно збила
І оббризкала його
З голови до ніг всього.
Він тут зменшився, стулився
І комариком зробився,
Полетів і задзинчав,
Корабель умить догнав
І спустився в ту ж хвилину
Та й забився у щілину.

Вітер весело шумить,
Корабель собі летить
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана,
І на березі вогні
Вже мигтять у далині.
От на берег вийшли гості;
Цар Салтан їх кличе в гості,
І за ними навпростець
Полетів наш молодець.
Бачить: весь у сріблі й златі
Наш Салтан сидить в палаті
На престолі, у вінці,
З тихим смутком на лиці.
А ткачиха й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Коло нього теж сидять
І в лице йому зорять.
Цар Салтан гостей вітає,
І частує, і питає:
"Звідки, гості, припливли?
У яких краях були?
Чи за морем все щасливо?
І яке на світі диво?"

Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
За морями все щасливо,
В світі ж ось яке є диво:
В морі острів був пустий,
Не причальний, не жилий;
Він здавен лежав пустинний;
Ріс на ньому дуб єдиний;
А тепер, на диво нам,
Народилось місто там,
З злотоверхими церквами,
З теремами та садами.
Князь Гвідон там княжить. Він
Передав тобі поклін".
Цар, дивуючися чуду,
Каже: "Як живий я буду,
То на острів той зберусь
Із Гвідоном обіймусь".
А ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Відпустить царя не хтять
В дивне місто завітать.
"Далебі, що дивне диво! —
Усміхнувшися злостиво,
Повариха мовить так, —
Справедливо скаже всяк —
В світі справжня є дивинка:
Ліс, а в лісі тім ялинка,
Білка там у гущині
Знай співа дзвінкі пісні
Та горішки розгризає —
В них шкарлупка золотая
Й смарагдове зеренце.
Найдивніше диво це!"
Цар повірив небилиці,

А комарик злиться, злиться,
Та до тітки як майне!
В праве око як кусне!
І вона в ту мить жорстоку
На одне осліпла око.
Слуги, сваха та сестра
З криком ловлять комара.
"Почекай, комашко клята!
Ми ж тебе!.." А він за ґрати,
У віконце, загудів
І за море полетів.

Знову князь над морем ходить,
З синіх хвиль очей не зводить;
З моря вітер повіва –
Лебедиця підплива.
"Здрастуй, князю мій вродливий!
Чом задумався журливо?
В море дивишся чому?" —
Каже так вона йому.
Князь Гвідон відповідає:
"Туга серце обіймає!
Диво дивне завести
Я б хотів. Чи знаєш ти,
Що на світі є дивинка:
В лісі білка та ялинка,
Білка там у гущині
Все співа дзвінкі пісні,
Та горішки розгризає;
В них шкарлупка золотая,
Смарагдове в них зерно.
Та чи правда ж то воно?"
А вона відповідає:
"Так, про це я диво знаю.
Все це правда — не брехня.

Не журися. Рада я
Відслужити ще раз службу
За твою хорошу дружбу".
Князь душею звеселів
І додому поспішив.
Липі ступив у двір широкий, —
На ялинці там високій,
Бачить, білочка при всіх
Золотий гризе горіх,
З нього зернятко виймає
І шкарлупки всі збирає,
В рівні купки їх кладе,
Та ще й пісеньку веде
При усьому при народі:
Ой в садочку, на городі!
Князь Гвідон тут здивувавсь.
"От спасибі! — Він озвавсь. —
Ну й лебідка! — каже стиха, —
Хай не знає горя й лиха!"
Князь для білки дав наказ
Збудувати терем враз,
Білку пильно вартувати,
Самоцвіти рахувати
Й зберігати скарб увесь, —
Князю зиск, а білці честь.

Вітер в морі повіває
І кораблик підганяє;
Він біжить по бурунах
На роздутих парусах
Мимо острова крутого,
Мимо города нового;
Вартові з гармат гримлять,
Кораблю пристать велять.
Пристають до міста гості;

Князь Гвідон їх кличе в гості,
Їх годує, напува
Й каже їм такі слова:
"Чим ви, гості, торгували?
І куди ви прямували?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
Торгували табунами,
Все донськими жеребцями.
Весь товар ми продали,
А тепер собі пливли
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана..."
І говорить князь купцям:
"Добра путь, панове, вам
По морях, по окіяну!
Та скажіть царю Салтану:
Князь Гвідон йому, мовляв,
Привітання передав".

Гості князеві вклонились
І в дорогу відрядились.
Князь до моря йде, і знов
Лебедицю там знайшов.
Князь благає: "Серце просить,
Так і тягне, і підносить..."
От ізнов вона його
Вмить оббризкала всього:
Обернувся князь на муху
І над морем що є духу
За корабликом погнавсь
І в щілинку заховавсь.

Вітер весело шумить,
Корабель собі летить

Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана,
І на березі вогні
Вже мигтять у далині.
От на берег вийшли гості;
Цар Салтан їх кличе в гості,
А за ними навпростець
Полетів наш молодець,
Бачить: весь у сріблі й златі
Цар Салтан сидить в палаті
На престолі, у вінці,
З тихим смутком на лиці.
А ткачиха, й Бабариха,
Й одноока повариха
Біля нього знов сидять,
Наче злі жаби зорять.
Цар Салтан гостей вітає,
І частує, і питає:
"Звідки, гості, припливли?
У яких краях були?
Чи за морем все щасливо?
І яке на світі диво?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
За морями все щасливо;
В світі ж ось яке є диво:
Острів серед хвиль лежить,
Місто там нове стоїть
З злотоверхими церквами,
З теремами та садами;
Там ялинка є густа,
Дім з кришталю огорта,
В домі білочка міститься,
Та така вже витівниця:
Все пісні вона співа

Та горішки розбива,
А горішки не простенькі —
В них шкарлупки золотенькі
Й смарагдове зеренце.
Честь і шана їй за це;
Варта білку доглядає,
А приказний дяк збирає
Та рахує скарб увесь,
Віддає їй військо честь;
Із шкарлупок ллють дукати
Та пускають в світ гуляти,
А зерно кладуть дівки
У комори під замки.
Там живуть усі багато —
Скрізь палаци, а не хати.
Князь Гвідон там княжить. Він
Передав тобі поклін".
Цар, дивуючися чуду,
Каже: "Як живий я буду,
То на острів той зберусь
І з Гвідоном обіймусь".
А ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Відпустить царя не хтять
В дивне місто завітать.
Посміхаючися стиха,
Каже так царю ткачиха:
"Ну й дивинка, просто сміх!
Білка там гризе горіх
І складає в рівні купки
Самоцвіти й шкаралупки!
Що ж тут дивного? Пусте!
Невелике диво те.
Є на світі справжнє диво:
Море збуриться бурхливо,

Закипить та зареве,
Та на берег напливе,
Розіллється в шумовинні —
І лишаться на камінні,
В панцирах, мов жар зорі,
Тридцять три богатирі,
Та все велетні вродливі,
Добрі лицарі сміливі,
Йдуть дозором по землі
З Черномором на чолі.
Це вже диво — справжнє диво
Кожен скаже справедливо!"
Гості слухають, мовчать,
Сперечатись не котять.
Цар повірив небилиці,
А Гвідон все злиться, злиться,
Та до тітки як майне!
В ліве око як кусне!
Помертвіла тут ткачиха.
"Ой!" Та скоїлося лихо...
Всі кричать: "Лови, лови!
Та дави її, дави!
Ми ж тебе! Зажди хоч трішки!
Стій!" А він у двері нишком,
Та над морем загудів
І додому полетів.

Князь над синім морем ходить,
З хвиль очей ясних не зводить;
З моря вітер повіва —
Лебедиця підплива.
"Здрастуй, князю мій вродливий!
Чом задумався журливо?
В море дивишся чому?" —
Каже так вона йому.

Князь Гвідон од нові дає:
"Туга серце обіймає —
Диво дивне я б хотів
Роздобуть з чужих країв".
"А яке ж те дивне диво?"
"Десь як збуриться бурхливо
Окіян, та зареве,
Та на берег напливе,
Розіллється в шумовинні —
І лишаться на камінні,
В панцирах, як жар зорі,
Тридцять три богатирі,
Та все велетні вродливі,
Добрі лицарі сміливі,
Йдуть дозором по землі
З Черномором на чолі".
А вона відповідає:
"Що ж, про це я диво знаю.
Ці ж бо лицарі ясні —
Рідні братики мені.
Ти, мій князю, не журися,
А додому повернися
І чекай моїх братів,
Тих морських богатирів".

Князь пішов, забувши горе,
Сів на башті і на море
Став дивитись. Море вмить
Як надметься й закипить —
Розіллялось в шумовинні,
І лишились на камінні
Тридцять три богатирі,
В панцирах, як жар зорі,
Струнко йдуть вони по двоє.
Сивий дядько з бородою

Поперед усіх іде
Та до міста їх веде.
З башти князь Гвідон збігає,
Дорогих гостей стрічає;
Збіглись люди звідусіль.
Дядько каже: "З синіх хвиль
Нас сестриця наша біла
Надіслала і звеліла
Славне місто стерегти,
Варту пильную нести.
Отже, разом ми віднині
Будем о нічній годині,
Біля стін твоїх міських
З хвиль виходити морських
І стоятимем в дозорі.
А тепер нам час до моря,
Бо тяжкий нам дух землі!"
І сховалися в імлі.

Вітер в морі повіває
І кораблик підганяє,
Він біжить по бурунах
На роздутих парусах
Повз той острів кам'янистий,
Повз велике пишне місто;
Вартові з гармат гримлять,
Кораблю пристать велять.
Пристають до міста гості;
Князь Гвідон їх кличе в гості,
Їх годує, напува
Й каже їм такі слова:
"Чим ви, гості, торгували?
І куди ви прямували?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ:

Торгували ми булатом,
І сріблом, і щирим златом,
І тепер лежить нам шлях
В окіянах та морях
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана".
Відмовляє князь купцям:
"Добра путь, панове, вам
По морях, по окіяну.
Та скажіть царю Салтану:
Свій поклін йому, мовляв,
Князь Гвідон переказав".

Гості князеві вклонились
І в дорогу відрядились.
Князь до моря йде і знов
Лебедицю там знайшов.
Князь їй знову: "Серце просить,
Так і тягне, і підносить..."
І вона ізнов його
Вмить оббризкала всього.
Князь тут зменшився, стулився, —
І. джмелем умить зробився.
Полетів щодуху джміль
І кораблик серед хвиль
Наздогнав в одну хвилинку
Та й забився у щілинку.

Вітер весело шумить,
Корабель собі летить
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана,
І на березі вогні
Вже мигтять у далині.
Ось на берег вийшли гості;

Цар Салтан їх кличе в гості,
А за ними навпростець
Полетів наш молодець.
Бачить: весь у сріблі й златі
Цар Салтан сидить в палаті
На престолі, у вінці,
З тихим смутком на лиці.
А ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Біля нього знов сидять,
Чотирма всі три глядять.
Цар Салтан гостей вітає,
І частує, і питає:
"Звідки, гості, припливли?
У яких краях були?
Чи за морем все щасливо?
І яке на світі диво?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
За морями все щасливо;
В світі ж ось яке є диво:
Острів серед хвиль лежить,
Місто там нове стоїть,
І щодня там дивне диво:
Море збуриться бурхливо,
Закипить, та зареве,
Та на берег напливе,
Розіллється в шумовинні —
І лишаться на камінні
В панцирах, як жар зорі,
Тридцять три богатирі,
Та все велетні вродливі,
Добрі лицарі сміливі,
Всі однакі, як один;
До міських підходять стін

З сивим дядьком Чорномором,
Щоб ходити там дозором,
Острів дивний стерегти
І навкруг нього нести
Варту добру, найпильнішу,
І надійну, й найвірнішу.
Князь Гвідон там княжить. Він
Передав тобі поклін".
Цар Салтан тут здивувався
Й каже: "Я давно збирався
В тому місті побувать
І Гвідона обійнять".
Повариха та ткачиха —
Ні мур-мур! А Бабариха,
Посміхнувшися на те,
Вимовляє: "Це пусте!
З моря лицарі виходять
І собі дозором бродять!
Чи це правда, чи брехня —
Дива тут не бачу я.
От насправді диво дивне:
Десь на світі є царівна,
Та такої красоти,
Що й очей не відвести:
Денне світло затіняє,
А вночі, як сонце, сяє,
Місяць у косі блищить,
На чолі зоря горить.
А сама вона, як пава,
Походжає величаво,
Як розмову поведе —
Наче горлиця гуде.
Кожен скаже справедливо:
Це вже диво — справжнє диво".
Гості слухають, мовчать,

Сперечатись не хотять.
Цар повірив небилиці,
А царевич, хоч і злиться,
Та не хоче зло вчинить,
Бабку рідну осліпить.
Він над бабою кружляє,
Просто їй на ніс сідає,
Та як вжалить богатир —
Так і вискочив пухир!
Тут ізнов пішла тривога:
"Ой, рятуйте, ради Бога!
Пробі! Ґвалт! Лови, лови!
Та дави його, дави!..
Ми ж тебе... Зажди хоч трішки!
Стій!.." А джміль — в віконце
нишком
Та над морем загудів
І додому полетів.

Князь над синім морем ходить,
З моря він очей не зводить,
Вітер тихий повіва, —
Лебедиця підплива.
"Здрастуй, князю мій вродливий!
Чом задумався журливо?
Засмутився ти чому?" —
Каже так вона йому.
Князь Гвідон відповідає:
"Туга серце обіймає:
Скрізь одружується всяк,
Тільки я липі одинак!"
"Хто ж у тебе на приміті?"
"Десь царівна є на світі,
Та такої красоти,
Що й очей не відвести;

Денне світло затіняє,
А вночі, як сонце, сяє —
Місяць у косі блищить,
На чолі зоря горить.
А сама вона, як пава,
Походжає величаво,
Як розмову поведе —
Наче горлиця гуде.
Чи правдива чутка тая?" —
Князь із острахом питає.
Помовчавши мить одну,
Каже так вона йому:
"Справді, є така дівиця.
Тільки ж це не рукавиця —
З ручки жінку не змахнеш
Та за пояс не заткнеш.
Дам тобі таку пораду:
Ти ще поладом та ладом
Розміркуй це до пуття,
Не зазнати б каяття".
Князь Гвідон почав божитись,
Що пора уже женитись,
Що поклав він рішенець —
Швидше стати під вінець,
Що давно вже він готовий
По царівну ту чудову
Безперестанку іти
Хоч в які чужі світи.
Тут вона, зітхнувши злегка,
Каже: "Нащо так далеко?
Ця обраниця твоя
Біля тебе — це ж бо я!"
Розіп'явши білі крила,
Лебедиця полетіла
І на берег в той же час

З висоти упала враз.
Стрепенулась, обмахнулась —
На царівну обернулась:
Місяць у косі блищить,
На чолі зоря горить,
А сама вона, як пава,
Виступає величаво,
Як розмову поведе —
Наче горлиця гуде.
Князь царівну обіймає
Та до серця пригортає
І до матері мерщій
З нею йде у терем свій,
Та з поклоном, як годиться,
Каже: "Матінко-царице!
Я дочку обрав тобі,
Вірну подругу собі.
Просим в тебе дозволення,
І твого благословення,
Щоб у згоді вік нам жить,
Одне одного любить".
І з іконою над ними
Та з молитвами святими
Мати щирі сльози ллє:
"Хай вам щастя Бог дає!"
Князь тут довго не збирався,
Із царівною побрався,
Стали жить та поживать
І приплоду дожидать.

Вітер в морі повіває
І кораблик підганяє;
Він біжить по бурунах
На роздутих парусах
Повз той острів кам'янистий,

Повз велике пишне місто.
Вартові з гармат гримлять,
Кораблю пристать велять.
Пристають до міста гості;
Князь Гвідон їх кличе в гості,
Їх годує, напува
Й каже їм такі слова:
"Чим ви, гості, торгували?
І куди ви прямували?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
Ми недурно торгували,
Крам усякий продавали,
Сторгувалися як слід,
А тепер пливем на схід,
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана".
Відмовляє князь купцям:
"Добра путь, панове, вам
По морях, по окіяну
До того царя Салтана;
Нагадайте ж ви йому,
Володарю свойому,
Що до нас він виряджався,
Та й понині не зібрався.
Передайте мій поклін".
Гості — далі в путь, а він
Вже за ними не полинув
І дружину не покинув.

Вітер весело шумить,
Корабель на схід летить
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана.
І на березі вогні

Вже мигтять у далині.
Ось на берег вийшли гості;
Цар Салтан їх кличе в гості.
Бачать: цар сидить в вінці,
Із журбою на лиці,
А ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Біля нього теж сидять,
Чотирма всі три зорять.
Цар Салтан гостей вітає,
І частує, і питає:
"Звідки, гості, припливли?
У яких краях були?
Чи за морем все щасливо?
І яке на світі диво?"
Корабельники в одвіт:
"Ми об'їздили весь світ;
За морями все щасливо;
В світі ж ось яке є диво:
Острів серед хвиль лежить,
Місто там нове стоїть,
З злотоверхими церквами,
З теремами та садами.
Єсть ялина там густа,
Дім з кришталю огорта –
В ньому білочка міститься,
Та така вже витівниця!
Білка пісеньку співа
Та горішки розбива,
А горішки не простенькі –
В них шкаралупки золотенькі
Й самоцвітне зеренце.
Білці шана й честь за це.
Там іще є друге диво:
Море збуриться бурхливо,

Закипить та зареве,
Та на берег напливе,
Розіллється в шумовинні —
І лишаться на камінні,
В панцирах, як жар зорі,
Тридцять три богатирі,
Та все велетні вродливі,
Добрі лицарі сміливі,
Йдуть дозором по землі
З Чорномором на чолі.
Має жінку князь на славу —
І розумну, і ласкаву,
Та такої красоти,
Що й очей не відвести:
Денне світло затіняє,
А вночі, як сонце, сяє,
Місяць у косі блищить,
На чолі зоря горить.
Князь Гвідон тим містом править,
І його там кожен славить;
Він прислав тобі поклін,
Та на тебе скарживсь він:
В гості, каже, виряджався,
Та й понині не зібрався".

Тут Салтан не утерпів,
Спорядити флот звелів.
А ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха
Відпустить царя не хтять
В дивне місто завітать.
Та Салтан не згоден з ними;
Грізно блиснувши очима, —
"Що я — цар чи немовля?
Він із гнівом вимовля. —

Нині ж їду!" — Тут він тупнув,
Вийшов — і дверима гупнув.

Під вікном Гвідон сидить,
Мовчки в море він зорить.
Море тихе, не хлюпоче,
А лише ледь-ледь тріпоче
І далеко в синій млі
Появились кораблі:
На просторах окіяна
їде флот царя Салтана.
Князь Гвідон поспішно встав,
Громогласно заволав:
"Матінко моя єдина!
Молода моя княгине!
Подивіться ви туди:
їде батечко сюди".
Флот до острова підходить.
Князь Гвідон трубу наводить:
Цар на палубі сидить
І в трубу на них зорить,
З ним ткачиха, й повариха,
Й сваха баба Бабариха,
І дивуються вони
Із чужої сторони.
Враз гармати загриміли,
На дзвіницях задзвонили.
Йде Гвідон до моря сам
Г царя стрічає там,
З ним ткачиху, й повариху,
Й сваху бабу Бабариху,
І веде їх мовчки він
До зубчастих білих стін.

Біля брами городської,
Бачить цар: у срібній зброї,
В панцирах, як жар зорі,
Тридцять три богатирі,
Та все велетні вродливі,
Добрі лицарі сміливі,
Йдуть дозором по землі
З Черномором на чолі.
Цар вступив на двір широкий —
На ялиночці високій
Білка пісеньку співа,
Та горіхи розбива,
Зернятка із них виймає
І в торбиночку складає,
І весь двір навколо них
У шкарлупках золотих.
Гості далі йдуть квапливо,
А навстріч — княгиня-диво:
Місяць у косі блищить,
На чолі зоря горить,
А сама, неначе пава,
Виступає величаво,
І свекруха йде при ній.
Цар поглянув, сам не свій,
Кров у ньому схвилювалась.
"Що я бачу?! Як це сталось?
Це ж вона!" — аж дух зайнявсь.,
Цар сльозами тут заллявсь,
Обіймає він царицю,
І синка, і молодицю.
Тут до столу всі пішли
І банкет розпочали.
А ткачиху, й повариху,
Й сваху бабу Бабариху
Охопив такий тут жах,

Що розбіглись по кутках.
А коли їх розшукали —
Злочин свій вони признали.
Цар на радощах таких
Відпустив додому їх.
День минув. Царя Салтана
Спати вклали напівп'яна.
Я там був, мед-пиво пив.
Тільки вуса обмочив.

1831